

Pasienttilfredshet med to typer blærekatetre

Sammendrag

Bakgrunn. Blæretømming med kateter medfører et visst ubehag for pasienten. Denne studien ble utført for å sammenlikne den pasientopplevde graden av ubehag ved to vanlig brukte hydrofile engangskatetre.

Materiale og metode. I alt 196 kvinner som skulle engangskateteriseres som ledd i utredning hos uroterapeut, ble randomisert til kateterisering med enten et Lofric (n = 102) eller et SpeediCath (n = 94) kateter. Begge er hydrofile lavfriksjonskatetre. Kvinnene angav grad av ubehag på en 10 cm lang visuell analog skala der 0 betyr intet ubehag.

Resultater og fortolkning. Det var ingen forskjell i grad av pasientopplevd ubehag mellom de to katetrene. Graden av angitt ubehag var liten, med median skåre i begge grupper på 0,75 cm på skalaen. Halvparten av pasientene angav at kateteriseringen ikke medførte noe ubehag.

Engelsk sammendrag finnes i artikkelen på www.tidsskriftet.no

Oppgitte interessekonflikter: Ingen

Anne Torine Litherland
anne.torine.litherland@iv.no
Marianne Strøm Aas
Hjalmar A. Schiøtz
Kvinneklivnikken
Sykehuset i Vestfold HF
Postboks 2168 Postterminalen
3103 Tønsberg

Sterile engangskatetre brukes til tømning av urinblæren. I Norge selges årlig minst sju millioner sterile engangskatetre av forskjellig fabrikat. For tiden er lavfriksjonskatetre markedsledende. De har et hydrofilt belegg som gir svært lav overflatefriksjon når det våtes med vann. Dermed traumatiseres urethraslimhinnen lite, og disse katetrene er assosiert med lavere risiko for hematuri, bakteriuri og urethrastriktur enn andre katetre (1, 2). Trolig gir de også mindre ubehag

for pasienten. En rekke lavfriksjonskatetre er kommersielt tilgjengelige. Som gruppe er de mer like enn forskjellige (1), men noen er glattere enn andre (3).

Kateterisering medfører et visst ubehag for pasienten. Studien ble gjennomført for å sammenlikne to hyppig brukte lavfriksjonskatetre av forskjellig fabrikat med henblikk på å påvise eventuell forskjell i pasientopplevd ubehag.

Materiale og metode

Kvinner som kom til uroterapeut ved urogynekologisk poliklinikk og som skulle kateteriseres som ledd i utredningen, ble inkludert fortløpende i perioden august 2003 til desember 2004 etter å ha gitt informert samtykke. Studien var godkjent av Regional forskningsetisk komité. Det ble benyttet sterile engangskatetre av typen SpeediCath (Coloplast, Etterstad) eller Lofric (AstraTech, Lørenskog). Kateteriseringen ble utført av erfarne uroterapeuter. Lofric-kateteret må fuktes i vann før bruk. Til intermitterende selvkateterisering brukes da rent vann fra springen og i institusjoner brukes helst sterilt vann. SpeediCath-kateteret leveres pakket i saltvann og er klart til bruk. Blinding var ikke mulig pga. denne forskjellen mellom katetrene.

Styrkeberegning hadde vist at det ville kreve 174 deltakere i tosidig test for å påvise en forskjell på 1 cm på en 10 cm lang visuell analog skala med 90 % styrke og 5 % signifikansnivå. I alt 196 kvinner med medianalder 54 år (spredning 28–84), ble inkludert, fordelt på 102 med Lofric og 94 med SpeediCath. Det var ingen aldersforskjell mellom gruppene. Randomisering ble gjort ved at pasientene trakk en lukket konvolutt med registreringsskjema der det var krysset av for katertypen. Rett etter undersøkelsen markerte pasientene grad av ubehag på skalaen med gradering fra «ikke noe ubehag» (et smilende ansikt, 0 cm) til «verst tenkelige smerte» (et gråtende ansikt, 10 cm). De som angav noe annet enn 0 på skalaen, ble bedt om å beskrive ubehaget med egne ord samt å angi når i prosedyren det oppstod. Videre noterte uroterapeutene om prosedyren var teknisk vanskelig ved å sette et merke på en tallskala fra 0 (ukomplisert) til 10 (svært vanskelig). Dette ble påvirket av om det f.eks. var vanskelig å finne meatus, uvanlig vinkel på urethra eller at prosedyren tok lang tid. Årsaken til undersøkelsen, menopausestatus og hyppighet av urinveisinfeksjoner ble også registrert.

Resultater

Uroterapeutene vurderte begge katetrene som like enkle å bruke, men at SpeediCath var noe raskere å klargjøre. I alt 98 pasienter (50 %) sa at kateteriseringen ikke medførte noe ubehag, mens 98 angav ubehag av forskjellig slag og grad. Det var ingen forskjell i pasientkomfort mellom de to katertypene; median skåre for begge var 0,75 cm (SD 1,80 for Lofric og 1,77 for SpeediCath, $p = 0,84$) Dette er også i samsvar med uroterapeutenes inntrykk. I de 25 tilfellene uroterapeutene karakteriserte prosedyren som teknisk vanskelig, opplevde pasientene bare litt høyere ubehag, med median skåre på 1,0 cm (SD henholdsvis 1,91 og 2,14, $p = 0,95$) uten forskjell mellom katertypene. Figur 1 viser pasientenes beskrivelse av ubehaget de opplevde. Vanligst var svie (13 %) eller at de «kjente noe» (18 %). Tidspunkt for ubehaget var i hovedsak ved innsetting. 63 (32 %) hadde krysset av for ubehag da, mot 24 (12 %) da kateteret var i ro og bare 4 (2 %) ved uttrekking. Alder og menopausestatus hadde ingen signifikant betydning.

Diskusjon

Andre publiserte undersøkelser om intermitterende kateterisering er utført hos pasienter som driver selvkateterisering over tid og viser at metoden er godt akseptert og medfører relativt lite ubehag (4). Få publiserte studier sammenlikner forskjellige katertyper direkte, og de fleste gjelder menn eller barn og sammenlikner standardkateter av plast med et hydrofilt kateter.

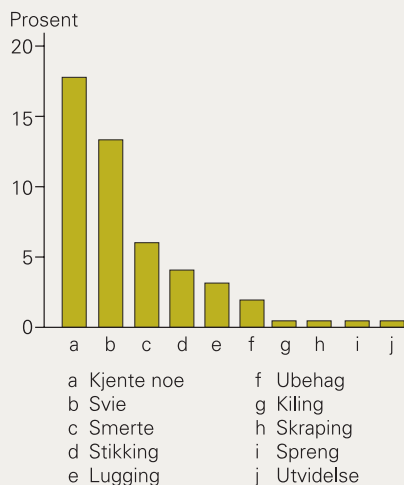
I kun fem artikler med i alt 149 pasienter sammenliknes hydrofile katetre med hverandre, hvorav kun én rapporterer direkte om grad av ubehag (3). I den studien ble fire hydrofile katetre sammenliknet hos 61 menn, og Lofric og EasiCath var likeverdige med hverandre og klart bedre enn de to andre katetrene i studien. EasiCath er forløperen til SpeediCath som ble undersøkt i vår studie. EasiCath må fuktes på samme måte som Lofric, mens SpeediCath er ferdig fuktet. For øvrig er overflaten identisk på EasiCath og SpeediCath. I de andre studiene var også

Hovedbudskap

- Engangskatetrene Lofric og SpeediCath er likeverdige
- Begge typer gir lite ubehag ved bruk

Figur 1

Pasientenes karakterisering av ubehaget
(n = 196)

Lofric og EasiCath/SpeediCath likeverdige, mens SpeediCath var litt raskere og enklere i bruk pga. ferdigfuktingen (5–8). Dette gjelder også for den eneste studien som sammenlikner Lofric og SpeediCath direkte (7).

I vår studie ble alle kateteriseringene utført av to erfarne uroterapeuter som del av deres vanlige arbeid ved gynekologisk poli-

klinikk. Situasjonen ved hver kateterisering var lik, med kvinnelig uroterapeut og samme prosedyre hver gang. Standardisering av undersøkelsessituasjonen sikrer jevne resultater. Mange av kvinnene i vår undersøkelse hadde aldri tidligere blitt kateterisert. Grad av opplevd ubehag kan tenkes å være høyest første gang pga. angst og ukjent situasjon, men dette er likt for de to katetertypene og har neppe påvirket resultatene skjevt, men kan bety noe for skåring av ubehag. Uroterapeutene vurderte begge katetrene som like enkle i bruk, slik at det ikke var noen forskjell i tekniske problemer som kunne gi en systematisk feil.

Det var i hovedsak innsettingen av katetret pasientene opplevde som ubehagelig. 32 % angav ubehag da, mens 68 % ikke gjorde det. Begge katetertyper oppnådde median skåre på 0,75 cm, som er å regne som knapt følbart ubehag. Med andre ord tolereres begge katetertypene meget godt. I de tilfellene uroterapeutene noterte prosedyren som teknisk vanskelig, opplevde pasientene bare litt høyere ubehag, med median skåre på 1,0 cm for begge katetertypene.

Konklusjon

Studien viser ingen forskjell i pasientopplevd ubehag mellom Lofric og SpeediCath engangskatetre, og ubehaget var lite med begge katetrene. Uroterapeutene vurderte

også pasientenes smertereaksjon som lik og videre at det ikke var noen vesentlig forskjell mellom katetrene i bruk ved gynekologisk poliklinikk.

Manuskriptet ble godkjent 14.10. 2005.

Litteratur

1. Hedlund H, Hjelmås K, Jonsson O et al. Hydrophilic versus non-coated catheters for intermittent catheterization. *Scand J Urol Nephrol* 2001; 35: 49–53.
2. Vapnek JM, Maynard FM, Kim J. A prospective randomized trial of the Lofric hydrophilic coated catheter versus conventional plastic catheter for clean intermittent catheterization. *J Urol* 2003; 169: 994–8.
3. Fader M, Moore KN, Cottenden AM et al. Coated catheters for intermittent catheterization: smooth or sticky? *BJU Int* 2001; 88: 373–7.
4. Bakke A, Irgens LM, Malt UF et al. Clean intermittent catheterisation – performing abilities, aversive experiences and distress. *Paraplegia* 1993; 31: 288–97.
5. Waller L, Telander M, Sullivan L. The importance of osmolality in hydrophilic urethral catheters: a crossover study. *Spinal Cord* 1997; 35: 229–33.
6. Biering-Sorensen F, Nielsen K, Hansen HV. Urethral epithelial cells on the surface on hydrophilic catheters after intermittent catheterization: cross-over study with two catheters. *Spinal Cord* 1999; 37: 299–300.
7. Pascoe J, Clovis S. Evaluation of two coated catheters in intermittent self-catheterization. *Br J Nurs* 2001; 10: 325–9.
8. Mauroy B, Soret R, Bonnal JL et al. Comparison of 3 self lubricated urethral catheters: prospective study on 27 patients. *Ann Urol (Paris)* 2001; 35: 223–5.